

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 20 mai 2003

Høring – Skatteutvalget

Vi viser til departementets høringsbrev av 12. februar 2003

Utdanningsgruppenes Hovedorganisasjon reagerer særlig på forslaget om kraftige kutt i formuesskatten. Vi kan ikke akseptere skattelettelser i milliardklassen til de rikeste gjennom halvering av formuesskatten. Fordelingsvirkningene av Skatteutvalgets forslag er urimelige.

UHO ser ikke noe behov for å svekke det framtidige skattegrunnlaget med 10 mrd kroner hvert år, noe som vil bli resultatet om Skatteutvalgets hovedalternativ blir gjennomført. Dette vil redusere våre muligheter til å finansiere velferd og fellesoppgaver.

UHO mener at Skatteutvalget har tatt lett på utredningen av provenynøytrale alternativ. Utvalgets rapport svekkes i så måte betydelig. En sitter lett igjen med et inntrykk av at skatteletten som utvalget foreslår blir et mål i seg selv.

Skatteutvalget fikk i mandat å reformere bedrifts- og kapitalbeskatningen og gjenreise skattereformen av 1992. På 1990-tallet ble særlig delingsmodellen angrepet, noe som underminerte hele skattereformen. Dette var bl a. noe av bakgrunnen for den omstridte utbytteskatten i 2001

Skattesystemet må innrettes slik at det fremmer økt verdiskaping og sysselsetting. Små arbeidskraftsreserver setter grenser for våre videre muligheter for verdiskaping i vid forstand. UHO vil arbeide for lavere skatt på arbeid. Redusert skatt, særlig på lavere- og middels inntekter, vil virke positivt på arbeidstilbudet. Dette kan virke positivt på overgangen fra deltid til heltid

Et bredt skattegrunnlag gjør det lettere å holde lave skattesatser uten at dette trenger å gå på bekostning av fordelingsvirkningene i skattesystemet. Brede skattegrunnlag og lave satser gjør det mulig å ha et skattesystem som både ivaretar effektivitets- og rettferdighetshensyn.

UHO ønsker en grønn skatteomlegging, mindre skatt på arbeid og mer skatt på ressursbruk og forurensning. Tanken bak en grønn skatteomlegging er tosidig. Å øke skatten på det vi vil ha mindre av, som forurensning og ressursløsning, og å redusere skatten på det vi vil ha mer av,

som arbeid Gjennom såkalte doble effekter kan vi oppnå både bedre miljø og økt sysselsetting

I motsetning til de fleste andre skatter og avgifter, bidrar grønne skatter og grunnrenteskatter til at samfunnets ressurser blir utnyttet på en bedre måte, bli gjennom riktig prising av miljøskadelige aktiviteter. Forbruks- og investeringssammensetningen vil bli endret. En grønn skatteomlegging er en videreføring av den store skattereformen I tillegg til å være bra for miljø og sysselsetting, vil den bidra til økt samfunnsøkonomisk effektivitet

Globaliseringen trekker sterkt i retning av ensidig vektlegging av effektivitet og lavere generelt skattenivå En slik utvikling vil svekke fellesskapsløsningene og skattesystemets omfordelende virkninger. Dette krever økt oppmerksomhet om fordelingspolitikken for å motvirke de uheldige effektene av globaliseringens innslag i norsk økonomi Presset på enkelte skattearter som har gode fordelingsvirkninger og er høye i Norge sammenliknet med andre land, kan gjøre det nødvendig å legge større vekt på andre skatter med gode fordelingsvirkninger Det er da viktig å vurdere skatter og avgifter som har gode effektivitetsvirkninger i tillegg til gode fordelingsvirkninger Disse finner vi særlig knyttet til skatter og avgifter på formue og eiendom, grunnrenteskatter og miljøavgifter

UHO mener at et rettfærdig skattesystem og en god fordelingspolitikk er en viktig forutsetning for et samarbeid mellom arbeidslivets parter og myndighetene om viktige sider ved den økonomiske politikken

Svart økonomi og organisert kriminalitet tiltar i omfang 100 mrd kroner antas årlig å bli holdt utenom beskatning UHO vil ha en mer kraftfull innsats mot organisert kriminalitet. Det vil gi økt trygghet, økte skatteinntekter og bedre mulighet for å finansiere våre velferdsordninger

- UHO mener at skattegrunnlaget må være så bredt at det kan finansiere en aktiv velferdsstat En godt utbygd og effektiv offentlig sektor er viktig for næringslivets konkurransevne og avgjørende for å oppnå god fordeling
- UHO mener at de som har mest må yte mest
- UHO mener at arbeid må skattes likt uavhengig av om arbeidet skjer lønnet eller i egen næringsvirksomhet
- UHO vil ha lavere skatt på arbeid og mer skatt på ressursbruk, forurensning og store kapitalinntekter, store formuer og store eiendommer
- UHO mener at skattesystemet må likebehandle ulike næringer, investeringer og spareformer
- UHO mener at skatter og avgifter må bidra til at vi bruker ressursene på en rasjonell, effektiv og miljømessig god måte Vi ønsker et mer bærekraftig produksjons- og forbruksmønster

Prinsippene fra 1992 må videreføres

UHO mener at skattesystemet må bidra til effektiv ressursutnyttelse og god fordeling samt at det må tas hensyn til internasjonal mobilitet Det må være størst mulig grad av skattemessig nøytralitet mellom ulike typer kapital og næringer Videre skal ulike typer investeringer, spareformer, finansieringsformer og virksomhetsformer behandles mest mulig likt Dette var

prinsippene som lå til grunn for skattereformen av 1992. UHO oppfatter Skatteutvalgets mandat dit at disse prinsippene skal videreføres og at en skal rette opp igjen eller bøte på mange av de endringene som er gjort i skattesystemet etter at 1992-reformen ble vedtatt.

Skattereformen ga en betydelig effektivitetsgevinst for norsk økonomi. Det ble mer lønnsomt å arbeide gjennom en senking av marginals-katten for alle lønnsinntekter. Investeringer ga høyere samfunnsmessig avkastning fordi det ble bedre samsvar mellom de privatøkonomiske og samfunnsøkonomiske lønnsomhetskrav. Skattereformen hadde også klare "dynamiske effekter" i den forstand at skatteinntangen ble større enn antatt grunnet betydelige utvidelser av skattegrunnlaget.

UHO vil legge følgende prinsipper til grunn for endringer i bedrifts og kapitalbeskatningen

- Brede skattegrunnlag og lavere satser. Hvis alle arbeids- og kapitalinntekter og hele markedsverdien av formuer etc kommer til beskatning kan skattesatsene holdes lavere. Beskatningen blir da samfunnsøkonomisk sett mer effektiv og rettferdig. Skattereformen av 1992 innebar at avskrivningssatsene ble "riktigere", dvs at de samsvarte mer med det faktiske verdifallet på kapitalen. Videre ble en rekke avsetningsordninger fjernet, for eksempel ble muligheten til å sette av inntil 23 pst av overskuddet til konsolideringsfond fjernet. Denne ordningen hadde ingen god begrunnelse, i praksis reduserte avsetningsadgangen den tidligere marginals-katten for bedrifter med nesten 12 prosentpoeng. Innstramningene i avskrivnings- og avsetningsordningene var isolert sett en betydelig skatteskjerpelse for bedrifter og næringsdrivende, dette gjorde det mulig med en kraftig reduksjon i overskuddskatten, fra 50,8 til 28 pst. Skattereformen av 1992 ryddet opp i bedrifts- og næringsbeskatningen, men gjorde ingen ting med formuesbeskatningen. Også her kan en reform bygge på bredere skattegrunnlag og lavere satser.
- Nøytralitet og likebehandling av forskjellige organisasjonsformer, investeringer og spareformer. Skattesystemet bør ikke oppfordre til en bestemt type investeringer eller skattelege sparing i for eksempel aksjer lempeligere enn banksparing. Det bør heller ikke være skattemessige incentiver til å velge én eier- eller organisasjonsform for næringsvirksomheten framfor en annen. Tanken bak prinsippet om nøytralitet og likebehandling er at de som driver næringsvirksomhet, som investerer eller sparer skal ta de beslutninger som gir høyest forventet avkastning uten å måtte tenke på om skattesystemet behandler ulike valg forskjellig slik det var tidligere. Et skattesystem som sikrer nøytralitet og likebehandling gir større samsvar mellom bedriftsøkonomisk- og samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Skattereformen av 1992 ryddet først og fremst opp gjennom like regler for avskrivninger og avsetninger (se over) og en gjennomgående skattesats på 28 pst både på overskudd og all kapitalavkastning. I verdsettingen av forskjellige formuesobjekter er det derimot fortsatt ulik behandling, for eksempel er formuesbeskatningen av eiendom, unoterte aksjer og aksjer på SMB-lista betydelig lavere enn formuesbeskatningen av børsnoterte aksjer og bankinnskudd.
- For å ivareta prinsippene om nøytralitet og likebehandling for de skatteyterne som jobber i egen virksomhet og derfor har både kapitalinntekt og arbeidsinntekt herfra, ble delingsmodellen innført. Delingsmodellen skulle i prinsippet sikre at arbeid skattes likt uavhengig av om arbeidet skjer lønnet eller i egen næringsvirksomhet. De politiske angrepene på delingsmodellen på 90-tallet har gjort det mye lettere å vri seg unna delingsplikten. Samtidig har innføring av ekstra arbeidsgiveravgift og toppskatt økt marginals-katten på personinntekt med den følge at det har blitt ekstra lønnsomt å vri seg unna delingsmodellen. Den store avstanden mellom høyeste marginals-kattesats på arbeid og kapital har gitt nye spenninger i skattesystemet.

Overskuddsskatten

En gjenganger i debatten om skatt på arbeid og kapital er "28-prosenten" som er både overskuddsskattesats for bedrifter, skattesats på kapitalinntekter og skattesats på alminnelig inntekt (nettoinntekt) for personer. Det er nærliggende å tenke at en økning av "28-prosenten" til for eksempel 30 pst vil kunne avhjelpe noen av de spenningene vi har i skattesystemet. Noe bedre fordelingsvirkninger i personbeskatningen kunne en også oppnå. Argumentene mot en økning av "28-prosenten" er likevel de tyngste.

- Den norske overskuddsskatten for bedrifter på 28 pst var lav da den ble innført i 1992. I dag ligger den midt på treet i europeisk sammenheng. Trenden i Europa peker fortsatt nedover i den forstand at det er en del land som ennå ikke har gjennomført sine skattereformer. Noen land legger seg lavere enn oss. Hvis vi skulle gå motsatt vei ville vi påføre norske bedrifter en konkurranseulempe og næringslivet og deres interesseorganisasjoner ville antakelig starte et hardkjør for å redusere den effektive overskuddsbeskatningen ved å foreslå gunstigere avskrivnings- og avsetningsregler. Det ville vært et stort tilbakeskritt i forhold til de gunstige effekter skattereformen har gitt.
- En økning av "28-prosenten" til for eksempel 30 pst øker skatteinntektene med om lag 14 mrd kroner, 3 mrd på bedriftene og 11 mrd på personer. For at ikke fordelingsvirkningene skal bli uakseptable, må det meste deles ut igjen i skattelette til personer. Ved å bruke skatteletten på økte bunnfradrag kan fordelingsvirkningene bli gode, men dette er en tung operasjon for å oppnå relativt beskjedne endringer i fordelingen.
- En økning til 30 pst vil bare i beskjeden grad redusere problemet med den store avstanden mellom høyeste marginalsattesats for arbeid og kapital.

UHO støtter på denne bakgrunn Skatteutvalgets syn om at "28-prosenten" ikke økes.

Delingsmodellen

Formålet med delingsmodellen er å sikre skattemessig likebehandling mellom næringsdrivende, aktive eiere og lønnstakere. I prinsippet skal den sikre at all avkastning av arbeid skattlegges likt. I praksis foregår det en utstrakt tilpasning som innebærer at mange slipper "deling" og bruttoskattene trygdeavgift og toppskatt på deler av inntekten. UHO mener at det er et stort problem at arbeidsinntekt omgjøres til kapitalinntekt og bare skattlegges med 28 pst.

- Lempninger i identifikasjonsreglene har ført til at mange har klart å vri seg unna delingsplikten. Hvis de aktive eierne i et AS eier mer enn 2/3 av selskapet inntreffer delingsplikten. Fra starten av ble barn, ektefelle, samboer, foreldre og svigerforeldre regnet som samme eier som den aktive eier slik at en skulle unngå tilpasning bort fra delingsplikten. I 1997 åpnet de nåværende regjeringspartiene Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre samt Senterpartiet og Fremskrittspartiet nye hull i delingsmodellen ved at eier kunne overføre aksjer til barn over 18 år, foreldre og ektefelles foreldre. På den måten ble det lettere å komme under grensen på 2/3 eierandel for de aktive eiere. Arbeidsinntekt kunne tas ut som utbytte og en slapp å betale trygdeavgift og toppskatt. Fra 1992 til 2000

sank andelen aksjeselskap som ble skattlagt etter delingsmodellen fra 52 pst til 32 pst I budsjettavtalen for 2000 ble det strammet inn på dette området for liberale yrker.

- En annen mulighet til å unngå delingsplikten er det såkalte aktivitetskravet Hvis du kan godtgjøre at du som eier har arbeidet mindre enn 300 timer som bidrag til bedriftens økonomiske resultat kan du slippe unna delingsplikten

For de som kommer inn under delingsplikten er hovedregelen at den aktive eieren eller personlige næringsdrivende får beregnet en "normal" kapitalavkastning av egen næringskapital først Denne delen av inntekten skattlegges med 28 pst Resten av inntekten skal i prinsippet skattlegges som personinntekt ("arbeidsinntekt") Det er imidlertid en rekke lempninger i hvor mye som skal skattes som personinntekt De viktigste er

- Kapitalavkastningsraten som brukes til å fastsette en sjablonmessig kapitalinntekt, er for 2002 og 2003 fastsatt til 10 pst Den høye raten overvurderer den reelle kapitalavkastningen og skatten blir mindre
- Lønnsfradraget på 20 pst av lønnskostnadene for ansatte og eier skal skjerme avkastningen på immateriell (organisatorisk) kapital mot skatt på personinntekt. Det kan stilles spørsmål ved om eiers lønn skal inngå i lønnsfradraget, da dette er en urimelig fordel i forhold til personlig næringsdrivende og deltakere i ansvarlige selskap (ANS)
- Personinntektstakene innebærer at det for ikke-liberale yrker kun betales 28 pst skatt når beregnet personinntekt går over 16 G og opp til 75 G og igjen 28 pst skatt for all personinntekt over 134 G Taket for liberale yrker som ga 28 pst skatt for beregnet personinntekt over 75 G ble fjernet fra og med 1998

Den samlede virkningen av disse lempningene i hva som skal skattlegges som personinntekt for de selskap som kommer inn under delingsmodellen er så omfattende at hele 2/3 av disse har negativ beregnet personinntekt. Det vil si at den beregnede avkastningen av arbeidsinnsatsen i disse tilfellene er mindre enn null Dette viser at delingsmodellen er gunstig for de selskap som kommer inn under delingsplikten

UHO er enig med Skatteutvalget i at det er for lett å lure seg unna delingsplikten innenfor dagens delingsmodell UHO er videre enig med Skatteutvalget i at delingsmodellen er alt for lempelig for de som omfattes På denne bakgrunn mener UHO at det enkleste ville være å gå tilbake til den opprinnelige delingsmodellen, dvs å stramme inn på bl a identifikasjonsreglene, aktivitetskravet, kapitalavkastningsraten, lønnsfradraget og takreglene

UHO er enig med Skatteutvalget i at en videreføring av en strammere delingsmodell bør kombineres med en reduksjon i avstanden mellom marginalsattesatsene på arbeid og kapital, men kan ikke se at det er nødvendig å gå så langt som utvalget foreslår En mer effektiv og treffsikker deling av næringsinntekt i en kapitalinntektsdel og en arbeidsinntektsdel vil være mer robust mot noe større forskjeller i marginalsattesatsene enn det utvalget antyder. UHO legger også vekt på at delingsmodellen, til tross for sin omstridte tilværelse i norsk økonomisk politikk det siste tiåret, er en velprøvd modell for å integrere beskatningen av selskaper og personer som flere andre land også bruker Skatteutvalget sier selv at delingsmodellen således ikke er noe særnorsk fenomen som en kan få inntrykk av i den politiske debatt i Norge.

Aksjonærmodellen

Nye hull i delingsmodellen og kraftig økning i utbetalt utbytte gjennom 90-tallet var de viktigste grunnene til kravet om innføring av en klassisk utbytteskatt på eiers hånd. En slik skatt var i strid med prinsippene bak skattereformen av 1992 som la vekt på nøytralitet og likebehandling. Utbytte er en del av bedriftens beskattede overskudd. Skulle den del av overskuddet som tas ut som utbytte skattlegges en gang til ved utdeling kunne dette føre til innelåsing av kapitalen i selskapene. Sammenliknet med annen kapitalbeskatning ville utbetalt utbytte bli skattlagt hardere.

På den annen side var den kraftige økningen i utbetalt utbytte en sterkt medvirkende årsak til skjevare inntektsfordeling på 90-tallet. Det gjorde ikke situasjonene lettere at nesten alle andre land har beholdt dobbeltbeskatning av utbytte i en eller annen form selv etter at de la om skattesystemene etter "norsk modell".

Alle former for utbytteskatt bidrar til å redusere avstanden mellom høyeste marginalsattesats for arbeid og kapital. Skatteutvalget har vurdert både klassisk dobbeltbeskatning av utbytte og utbytteskatt med skjerming. Utvalget har falt ned på en uttaksbasert modell der avkastning (utbytte og gevinster) utover en beregnet normalavkastning beskattes på aksjonærens hånd med en sattesats på 28 pst. Høyeste marginalsattesats på kapital blir dermed 48,16 pst.

Aksjonærmodellen kan i prinsippet utformes så den gir nøytralitet i forhold til finansierings- og investeringsformer. Ekstraskatten vil ikke påvirke hvilke investeringer som vil bli gjort. Investorene vil tjene mer på å investere i virksomhet som gir en høyere forventet avkastning enn i alternative investeringer, selv om dette gir høyere skatt.

UHO mener at en ekstraskatt på all avkastning utover normalavkastning kan begrunnes i at virksomheten har markedsrett, en spesielt gunstig lokalisering eller at aktive aksjonærer tar ut lavere lønn enn den reelle arbeidsavkastningen deres skulle tilsa. I det siste tilfellet vil modellen motvirke dagens incentiver til å omgjøre lønn til utbytte og delingsmodellen kan oppheves for aktive eiere.

UHO mener at Skatteutvalgets forslag om en 28-pst ekstraskatt på aksjeinntekter utover risikofri avkastning kan være et alternativ til en strammere delingsmodell for aktive eiere dersom det viser seg vanskelig å få politisk gjennomslag for innstramminger i delingsmodellen. Aksjonærmodellen innebærer at delingsmodellen for aktive eiere i aksjeselskap kan oppheves. For mange av de som har klart å vri seg unna delingsplikten vil dette innebære en skatteskjerpelse.

UHO vil derimot peke på noen forhold ved aksjonærmodellen som har i seg de samme kimen til konflikt og lobbyvirksomhet som delingsmodellen har hatt. Før det første må både normalavkastningsraten og kostpris på aksjene fastsettes. Dette åpner for tilsvarende press for lempninger som vi har opplevd i forbindelse med delingsmodellen. Det samme kan sies om selve sattesatsen på 28 pst, mange vil prøve å få denne redusert om modellen innføres.

Videre legger Skatteutvalget til grunn at aksjonærmodellen til å begynne med kun kan innføres for unoterte aksjeselskap, dvs at delingsmodellen (i innstrammet utgave) må videreføres for børsnoterte selskap, enmannsforetak, kommandittselskap og ansvarlige selskap. UHO mener at dette taler for at vi beholder en strammere delingsmodellen for alle selskapstyper.

Personbeskatningen

UHO konstaterer at nok et offentlig oppnevnt utvalg avviser flat skatt som en farbar vei for en skatteomlegging. Skatteutvalget konkluderer med at fordelingsvirkningene blir for skjeve. UHO håper med dette at flat skatt er parkert som politisk alternativ.

Med en strammere delingsmodell eller en uttaksbasert utbytteskatt for avkastning over en normalrente faller en del av begrunnelsen for 90-tallets skjerping av skatten for de ekstra høye inntektene bort. Skatteutvalget viser også til at for eksempel den ekstra arbeidsgiveravgiften for lønnsinntekter over 16 G ikke har hatt noen synlig dempende virkning på lønnsutviklingen for disse gruppene. Med bakgrunn i behovet for å redusere de marginale satsforskjellene mellom skatt på arbeid og kapital kan UHO derfor støtte fjerningen av den ekstra arbeidsgiveravgiften.

UHO legger vekt på at vanlige lønnsinntekter skjerms for toppskatt, det innebærer etter vår mening at innslagpunktet i første trinn i toppskatten settes noe høyere enn Skatteutvalgets forslag på 360 000 kroner. UHO mener derimot at Skatteutvalget har gått for langt når det gjelder reduksjon i toppskattesatsene. Fordelingsvirkningene av forslagene er meget skjeve. Tilnærmingen i marginalsattesatsene mellom arbeid og kapital vil etter vår oppfatning være tilstrekkelig om satsreduksjonene ikke er så store som utvalget foreslår.

UHO mener at Skatteutvalget presenterer interessante forslag for omlegging av bunnfradragene. UHO mener at skattesystemet må utformes slik at det blir mer lønnsomt å jobbe for de som tjener minst. Den største økonomiske utfordringen framover er knyttet til om vi klarer å øke arbeidstilbudet ytterligere. Hvor mange som vil jobbe hvor mye er den største skranken for produksjon og velferd. All forskning viser at det er skattelette til de som tjener minst og som jobber lite som kan påvirke tilbudet av arbeidskraft. De som tjener mye jobber allerede full tid og mye overtid. De som tjener lite, mange jobber deltid, ønsker ofte å jobbe mer når det blir mer lønnsomt å jobbe. En omlegging av bunnfradragene må også ha som siktemål at det lønner seg å gå fra trygd til arbeid.

UHO har forståelse for at skattesystemet ikke bør tillegges for mange oppgaver. En opprydding i både skattegrunnlaget for personer og endringer i sosialt begrunnede fradrag kan derfor gjøre skattesystemet mer effektivt. Dette vil være i samsvar med de generelle prinsippene som bør ligge til grunn for et godt skattesystem. Det er ikke sikkert at dagens forskjellige fradragsordninger verken hver for seg eller samlet har den virkning de var tiltenkt. Økt grunnlag og reduserte satser kan gi vel så gode fordelingsvirkninger.

Når det gjelder fagforeningsfradraget viser UHO til det inntektspolitiske samarbeidet mellom hovedorganisasjonene i arbeidslivet og regjeringen. Her har regjeringen lovet en utvidelse av fagforeningsfradraget. UHO ser på dette fradraget som en viktig del av grunnlaget for oppslutningen om ansvarlige organisasjoner i arbeidslivet og som et fradrag for utgifter som har direkte tilknytning til opptjeningen av inntekt.

UHO er avventende til utvalgets forslag om å gjøre endringer i de sosialt begrunnede fradragene. Opphevelse av fradrag for pass og stell av barn og store sykdomsutgifter må kompenseres gjennom tilskuddsordninger over de offentlige budsjetter. Som Skatteutvalget peker på vil en slik ordning også treffe de som i dag ikke har stor nok inntekt til å ha glede av et skattefradrag. Det er selvsagt også en fare for at en tilskuddsordning lettere fjernes enn en skattefradragsordning.

UHO støtter Skatteutvalgets forslag om å fjerne skatteklasse 2. Ordningen har ingen fornuftig begrunnelse i dagens samfunn, den er en overlevning fra "far går på jobb, mor steller hjemme"-tida. Skatteklasse 2 gir redusert arbeidstilbud og den gir en urimelig skattefordel til en rekke høytlønnede med hjemmeværende ektefelle, skattepenger som kunne vært anvendt på en bedre måte. For at enslige forsørgere, som også har skatteklasse 2, ikke skal bli rammet kunne for eksempel barnetrygden økes tilsvarende. Det ville også være behov for å lage overgangsordninger for eldre par med bare en lav eller middels inntekt.

Formuesbeskatningen

Skatteutvalget foreslår store endringer i formuesbeskatningen. Denne delen av skattesystemet ble ikke gjennomgått under skattereformen av 1992. Skatteutvalgets mål på lang sikt er en fjerning av formuesskatten og overgang til mer skatt på fast eiendom og arv i tråd med tradisjonene i mange andre land.

På kort sikt foreslår Skatteutvalget at all formue og gjeld verdsettes til 30 pst av markedsverdi. Det innebærer en betydelig skattelette for aksjer og bankinnskudd, mens boliger med likningstakster under 30 pst av markedsverdien må forvente noe økt formuesskatt. Det foreslås økte bunnfradrag både i formuesskatten og eiendomsskatten.

UHO mener at formuesskatten bør legges om etter prinsippene fra skattereformen av 1992. Vi støtter ikke Skatteutvalgets forslag om å fjerne formuesskatten. Utvalget har her gått etter for et årelangt press fra nærings- og arbeidsgiverhold samt investormiljøene som har hatt fjerning av formuesskatten øverst på ønskelista.

Formue gir i seg selv økonomiske fordeler og skatteevne. Slike fordeler blir bare delvis skattlagt gjennom inntekts- og kapitalbeskatningen, bl.a. fordi reell avkastning og fordel av formue bare delvis kommer i form av løpende, skattepliktig inntekt (jfr. luksugjenstander). Formuesskatten har derfor en selvstendig fordelingspolitisk begrunnelse som kommer i tillegg til inntektsbeskatningen av kapital.

UHO viser til at formuesskatten har gode fordelingsvirkninger. Høy formue går sammen med høy inntekt. Formue er skjevare fordelt enn inntekt. Formuesskatt har også bedre fordelingseffekt enn toppskatten, og den har god fordelingseffekt mellom generasjoner.

I tillegg til å ha gode fordelingsvirkninger har formuesskatten også gunstige effektivitetsvirkninger. Den bidrar til at andre skatte- og avgiftssatser kan holdes lavere. Kutt i formuesskatten, eller fjerning, vil isolert sett medføre høyere inntektsskatter for bedrifter eller personer, eller høyere avgifter sammenliknet med hva vi ellers kunne hatt. Inntektene fra formuesskatten er i 2003 anslått til 8,5 mrd kroner hvor om lag 70 prosent går til kommunene.

Mens inntektsbeskatningen av kapital er beskatning av realisert avkastning, er formuesskatten en skatt på potensiell avkastning. Skatt på formue vil derfor i mindre grad enn skatt på kapitalinntekt svekke skatteytters ønske om å bruke kapitalen der den gir høyest mulig avkastning før skatt.

Formuesskatten skal også bidra til å jevne ut forskjellen i beskatning mellom arbeid og kapital. Dette har ikke minst vært viktig etter at marginals-katten for kapitalinntekter ble redusert kraftig i 1992. Formuesskatten kan betraktes som en toppskatt på kapital.

De som vil fjerne formuesskatten har hevdet at denne gjør investeringer dyrere i Norge enn andre land og at formuesskatten kommer på toppen av vår ordinære kapitalbeskatning som samlet sett derfor ikke er så gunstig som vi kunne tro. Det er selvfølgelig riktig at formuesskatten kommer på toppen av den ordinære kapitalbeskatningen. UHO vil derimot påpeke, slik også Skatteutvalget gjør i sin utredning, at formuesskatten ikke rammer investeringer i Norge spesielt, da den er den samme for investeringer hjemme og ute, så lenge eier er bosatt i Norge. Utlendinger betaler ikke formuesskatt til Norge. Utenlandske investeringer i Norge rammes derfor ikke av formuesskatten.

UHO vil sterkt understreke at en rettferdig formuesbeskatning forutsetter at de enkelte formuesobjekter verdsettes på en så realistisk måte som mulig, og at denne verdsettingen ligger nær opp til omsetningsverdien av de enkelte formuesobjekter. UHO støtter Skatteutvalgets grunnholdning til verdsettingsspørsmålet. Når noen formuesobjekter i dagens skattesystem har store formuesrabatter sammenliknet med andre formuesobjekter gir dette uheldige utslag på spare- og investeringsadferden og vi får en sammensetning av både finanskapital og realkapital, og i valget mellom disse, som ikke er samfunnsøkonomisk lønnsom.

De viktigste "rabattene" er knyttet til aksjer som ikke er notert på børs (35 prosent rabatt) og aksjer notert på SMB-lista (35 prosent rabatt), arv, forretningsbygg, skip, bolig mv. En viktig forskjellsbehandlingen finner vi i forhold til sparing i bank som skattlegges fullt ut. Skatteletten for ikke-børsnoterte aksjer er for 2002 alene beregnet til 600 mill kroner.

80-prosentregelen er en egen spesialregel for de rike med stor formue og "liten inntekt" som sier at samlet skatt på formue og alminnelig inntekt (nettoinntekt) ikke skal overstige 80 pst av alminnelig inntekt. Etter innstramninger i regelen på 90-tallet kan ikke grunnlaget for beregning av trygdeavgift og toppskatt settes ned. Likevel innebærer spesialregelen en skattelette i millionklassen for de aller rikeste. Samlet skattelette grunnet 80-prosentregelen er for 2002 anslått til 190 mill kroner.

UHO mener at Skatteutvalgets forslag vil gi betydelig skjevare fordeling. En reform av formuesskatten bør følge prinsippene fra skattereformen av 1992 om likebehandling og nøytralitet. Et bredere grunnlag for formuesskatten vil gjøre det mulig å ha lavere satser. Vi bør derfor ha en gjennomgang av hvilke formuesobjekter som skal være formuesskattepliktige. Aksjerabatter og andre formuesskatterabatter bør fjernes. Med en mer realistisk verdsetting av formuesobjektene, særlig aksjer, skip, forretningsbygg, eiendom og bolig, vil vi kunne oppnå større nøytralitet og likebehandling mellom disse. Hvis en ønsker reduksjoner i formuesskatten i tillegg til en omfordeling som følger av nøytralitets- og likebehandlingsprinsippene, vil økte bunnfradrag være vel så interessant. Særlig bør dette gjelde for boligformue for å skjerme ordinære boliger.

UHO synes Skatteutvalget på en god måte får fram at den samlede formuesskatten i Norge, dvs summen av tradisjonell formuesskatt, eiendomsskatt, boligskatt, arveskatt og dokumentavgift, er lav sammenliknet med de fleste andre land.

UHO vil ha et skattesystem der de som har mest yter mest. Vi vil ha lavere skatt på arbeid og mer skatt på ressursbruk, forurensing og store kapitalinntekter, store formuer og store eiendommer. UHO vil se på muligheten for å kunne redusere formuesskatten noe (økte bunnfradrag og lavere satser). Inntektsbortfallet må kunne tas inn igjen ved å utvide

grunnlaget for formuesskatten og ved økt skattlegging av store eiendommer UHO vil særlig peke på at en generell økning i eiendomsskatten må skjerme boliger av vanlig standard. Da den tradisjonelle formuesskatten er en skatt på nettoformue etter at gjeld er fratrukket, vil økt vekt på eiendomsskatt flytte skatteutmålingen fra et nettogrunnlag til et bruttogrunnlag. Dette vil kunne ha fordelingspolitiske konsekvenser som rammer folk i etableringsfasen om bunnfradragene ikke er tilstrekkelig store.

UHO viser til at begrunnelsen for eiendomsskatten har variert, blant annet har den vært begrunnet som kompensasjon for offentlige utgifter til f.eks. vei og kloakk, og for å unngå at tomter ligger brakk. I en tid med internasjonal skattekonkurranse blir effektivitetshensynene ved eiendomsskatten mer fremtredende. Med skattlegging av fast eiendom kan skatter på mobil kapital og andre skatter holdes lavere. Eiendomsskatten har også en fiskal begrunnelse. Den er viktig for å sikre kommunene inntekter som de har større frihet til å anvende. Og endelig må eiendomsskatten sees som et supplement til formuesskatt, men den har ikke så gode fordelingseffekter da den ikke tar hensyn til gjeld på eiendommene, den utlignes på brutto formuesverdi.

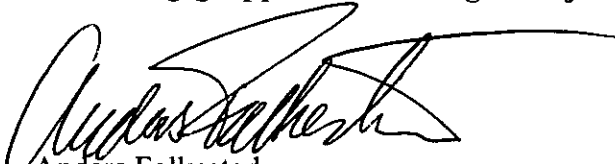
Bolig skattes som formuesobjekt gjennom den ordinære formuesbeskatningen, som eiendomsobjekt gjennom den kommunale eiendomsbeskatningen og som inntektskilde gjennom den såkalte fordelingen av å bo i egen bolig.

UHO mener at likningsverdien av bolig og hytter i dag er svært tilfeldig og en kilde til stor urettferdighet. Den kan variere fra noen få prosent av markedsverdien til langt opp mot full markedsverdi. Stortinget har nylig vedtatt at du kan få likningsverdien nedsatt til 30 pst av markedsverdi hvis du kan dokumentere at den er satt høyere. I gjennomsnitt ligger likningsverdiene av bolig under 25 pst.

Det er likningsverdiene som legges til grunn for både formuesskatten og fordelsskatten. UHO mener det derfor er viktig å få på plass et mer rettferdig takseringsgrunnlag. Med likningsverdier som samsvarer mer med markedsverdiene ville skattesatsene kunne settes betydelig ned og det ville gitt rom for bunnfradrag som ga ordningene en bedre fordelingsprofil. UHO mener at Skatteutvalgets forslag om en videre oppjustering av likningsverdiene, slik at alle kommer opp i 30 pst av markedsverdi, vil føre til et uendelig virvar av tvister og unødvendig arbeid for skattemyndighetene.

Vennlig hilsen

Utdanningsgruppenes Hovedorganisasjon

Anders Folkestad
Leder

Erik Orskaug
Sjeføkonom

Dette høringsbrevet sendes også elektronisk til "arkiv.postmottak@finans.dep.no"